

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИХОВНОЇ РОБОТИ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Немає, мабуть, більш суперечливої проблеми в педагогіці і психології вищої школи, чим проблема виховання студентів. «Чи треба виховувати дорослих людей?», «Чи варто і наскільки коректно це робити?» – розмови такого роду часто можна почути у вузівських кулуарах і на офіційних зборах. Відповідь на ці питання залежить від того, як розуміти виховання. Якщо його розуміти як вплив на особистість з метою формування потрібних вихователю, вузу, суспільству якостей, то відповідь може бути тільки негативна. Якщо як створення умов для саморозвитку особистості в ході вузівського навчання, то відповідь повинна бути однозначно позитивною. Навіщо потрібний викладач у вузі, тільки чи як носій і «передавач» інформації? Але саме в цій якості він значно уступає багатьом іншим джерелам інформації, таким, наприклад, як книги і комп'ютери. Вуз служить не тільки і може бути не стільки для передачі спеціальних знань, скільки для розвитку і відтворення особливого культурного прошарку, найважливішим елементом якого є і сам фахівець. Його як представника визначеної культури характеризує не тільки специфічний набір знань і умінь, але і визначений світогляд, життєві позиції і цінності, особливості професійної поведінки і т.д. Тому фахівець не тільки передає студентові знання і професійні уміння, а прилучає його до визначеної культури, і щоб ця культура розвивалася і відтворювалася, необхідні живі люди, живе людське спілкування. Цю істину понад сто років тому добре сформулював К. Д. Ушинський: «Тільки особистість може діяти на розвиток і визначення особистості, тільки характером можна утворити «характер». Виховувати – це в значній мірі означає будувати систему взаємовідносин між людьми [1, с. 23-29].

У сучасній педагогіці (і ще більш явно в психології) починає переважати підхід до виховання не як до цілеспрямованого формування особистості відповідно до обраного ідеалу (будь те християнські заповіді або моральний кодекс будівельника комунізму), а як до створення умов для саморозвитку особистості. Сам спосіб існування особистості є постійний вихід за межі самої себе, прагнення до росту і розвитку, напрямком якого вихователю не може вгадати заздалегідь, і він не має права приймати скільки-небудь відповідальні рішення за вихованця, якими б саме собою зрозумілими ці рішення не здавалися йому. Самий головний прийом виховання – це прийняття людини таким, який він є, без прямих оцінок і наставлень. Тільки в цьому випадку буде зберігатися у вихователя контакт із вихованцем, що є єдиною умовою плідної взаємодії обох учасників виховного процесу. Чи означає це, що вихователю повинен займати пасивну позицію у відношенні тих виборів і принципів рішень, що приймає його вихованець? Зрозуміло, немає. Головна задача вихователя – розкрити перед вихованцем широке поле виборів, що часто не відкривається самою дитиною, підлітком, юнаком через його обмежений життєвий досвід, нестачі знань і незасвоєності всього багатства культури. Розкриваючи таке поле виборів, вихователю не повинен, та й не може, сховати свого оцінюваного відношення до того або іншого вибору. Варто уникати тільки занадто однозначних і директивних способів вираження цих оцінок, завжди зберігаючи за вихованцем право на самостійне ухвалення рішення, в іншому випадку відповідальність за будь-які наслідки прийнятих рішень він із себе зніме і перекладе на вихователя. Ще одна принципова вимога до організації процесу виховання (як у якості складового будь-якого навчання, так і у формі простого спілкування, спільної діяльності або спеціальних «виховних заходів») складатиметься в незмінно поважному відношенні до особистості вихованця як до повноцінного і рівноправного партнера в будь-якій спільній діяльності. Ідея рівності, партнерства і взаємної поваги один до одного лежить в основі так названої педагогіки співробітництва, принципи якої зовсім незаперечні у вузівському навчанні.

Як затверджують багато вчених і педагоги, засновники великих наукових шкіл, найбільший навчальний і виховний ефект досягається в таких ситуаціях, коли вчитель і учень

разом вирішують задачу, відповідь на яку не знає ні той, ні інший. У цьому випадку феномен партнерства і співробітництва виражене максимально.

Метою вищих навчальних закладів (ВНЗ) є здійснення підготовки інтелектуального генфонду нації, виховання духовної еліти, примноження культурного потенціалу, який забезпечить високу ефективність діяльності майбутніх спеціалістів. Реалізація цього у ВНЗ можлива через куратора студентської групи. Куратором студентської групи може бути викладач, який має досвід роботи, користується авторитетом, відзначається високими моральними якостями, володіє необхідною педагогічною майстерністю і організаторськими здібностями. Куратор повинен сприяти створенню у студентській групі здорового морально-психологічного клімату, доброзичливих міжособистісних взаємин, розвитку почуття гуманності та колективізму. Також одним з обов'язків куратора є проведення індивідуальної виховної роботи зі студентами групи, з'ясування стану їх навчання та дисципліни, творчих здібностей, професійних інтересів та здібностей. Куратор повинен піклуватися та надавати можливу допомогу студентам у вирішенні тих проблем, які залежать від університету; у разі необхідності встановлювати та підтримувати зв'язки з батьками студентів, із працівниками різноманітних установ і організацій, діяльність яких може позначитися або сприяти розвитку студентів. Постійно куратор повинен відвідувати студентів, що мешкають у гуртожитку, знайомитись з їх побутом, оточенням і дозвіллям, проводити виховні заходи [2, с. 20-22]. До того ж, виховна робота у ВНЗ повинна віддзеркалювати новітні технології виховання студентства, роль та функції куратора академічної групи в управлінні системою позааудиторною виховною роботою, що змішує аналіз і прогнозування, планування та організацію, контроль і координацію, оцінку та корегування [3, с. 5-13].

Ефективність управління системою позааудиторної виховної роботи забезпечується шляхом використання різнопланових організаційних форм, розвитку самодіяльності студентів та методичної допомоги викладацького складу освітнього закладу. Проблема організації виховної роботи зі студентами є однією з найактуальніших у педагогічній теорії та практичній діяльності ВНЗ освіти. Саме у процесі виховання студентів має бути реалізована мета та основні принципи національного виховання, що передбачає, з одного боку, поглиблений аналіз соціально-психологічної природи виховання як особистісно-комунікативного, особистісно-орієнтованого процесу, з іншого – розглядає організацію виховної роботи зі студентами крізь призму історично зумовлених соціальних функцій вищої школи та її цільового призначення. Діяльність куратора вищої школи має високу соціальну значущість і займає одне з центральних місць у державотворенні, формуванні національної свідомості і духовної культури українського суспільства [4, с. 60-66].

Професійна педагогічна діяльність викладача може розглядатися як цілісна система. Відомо, що модель педагогічної діяльності містить п'ять структурних елементів: суб'єкт педагогічного впливу, об'єкт педагогічного впливу, предмет їх спільної діяльності, цілі навчання, засоби педагогічної комунікації. Ці компоненти складають систему, бо ні один з них не може бути замінений іншим або їх сукупністю. Всі вони знаходяться у прямій та зворотній взаємозалежності.

Отже, праця куратора ВНЗ являє собою свідому, доцільну діяльність щодо навчання, виховання і розвитку студентів.

Дослідивши проблему психологічних особливостей організації виховних заходів у вищій школі, перед нами постала така проблема як зниження інтересу молоді до художньої літератури, класичної музики, театру, живопису, інших витворів високого мистецтва, невміння організувати активне і змістовне дозвілля. За роки навчання студенти майже не знайомляться з історичними і архітектурними пам'ятниками міст, де навчаються. Музеї, картинні галереї, концертні зали і театри стали фінансово недоступними для більшості студентів. Створити належні умови для розвитку та задоволення культурних потреб студентів – надзвичайно важливе завдання адміністрації ВНЗ і органів самоврядування. Студентське самоврядування – це діяльність, за допомогою якої максимально виявляються і реалізуються творчі здібності студентів, формуються моральні якості, ініціатива, підвищується відповідальність кожного за результати своєї праці [5, с. 189-199].

Вивчаючи проблему, ми дійшли висновків, що сучасний етап розвитку суспільства потребує особливої уваги до формування духовної сфери випускника вищої школи. Сьогодні

як ніколи вимагається створення умов для прояву вільної, творчої і моральної особистості, яка володіє інтелігентністю у повному об'ємі її класичних якостей. Становлення такої особистості можливе тільки при збереженні і відродженні духовно-історичних цінностей своєї країни, пріоритетного розвитку культури, науки і освіти як необхідних джерел прогресу суспільства з гарантованим майбутнім.

Подібний досвід новий для України та більшості інших країн, але він є вкрай перспективним, тому що кількість осіб, які потребують соціальної та психологічної опіки та допомоги з боку держави постійно зростає, а професійно обучених кадрів практично не має, тому особливо у час зміни державної політики та формування адресної допомоги всім верствам населення організація даних факультетів при одному з провідних ВМНЗ України є перспективною.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кліщ Г. І. Особливості організації практичної підготовки студентів у медичних університетах Австрії / Г. І. Кліщ // Медична освіта. – 2011. – № 3. – С. 23–29.
2. Булах І. Є. Проблеми оцінювання знань студентів у контексті вимог Болонської декларації / І. Є. Булах, О. П. Волосовець, М. Р. Мруга // Медична освіта. – 2011. – № 2. – С. 20–22.
3. Суліма Є. Невідкладні завдання системи вищої освіти на новому етапі Болонського процесу / Є. Суліма // Вища школа. – 2010. – № 11. – С. 5–13.
4. Тимошенко О. Організація та управління якістю освіти: проблемні підходи / О. Тимошенко // Вища освіта України. – 2010. – № 1. – С. 60–66.
5. Волович В. Болонський процес і нова парадигма освіти в Україні / В. Волович // Соціологія: теорія, метод, маркетинг. – 2004. – № 4. – С. 189 – 199.

М. М. Гресько,

*кандидат медичних наук, доцент кафедри хірургії,
Буковинський державний медичний університет*

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ДО ПРАКТИЧНО ОРІЄНТОВАНОГО ДЕРЖАВНОГО ІСПИТУ ПРИ ВИВЧЕННІ ХІРУРГІЇ

Входження України до єдиного Європейського простору вимагає підвищення якості професійної підготовки майбутніх лікарів відповідно до світових стандартів з метою посилення конкурентоздатності вітчизняної вищої медичної освіти, оптимізації умов для міжнародної мобільності і розширення можливостей українських медичних фахівців на вітчизняному і міжнародному ринках праці. Тому провідною метою діяльності вищого навчального закладу є навчання і підготовка випускника, який у результаті отримання ступеневої вищої освіти опановує сучасними технологіями пошуку й обробки інформації та зможе використовувати засвоєні знання в практичній діяльності лікаря.

Організація навчального процесу в сучасних умовах вимагає поєднання різних технологій та творчого підходу до використання кожної з них, а також створення нових. Широке застосування інновацій (програмоване навчання, експертні системи, мультимедіа, імітаційне моделювання, предметні комп'ютерні практичні заняття) сприяє підвищенню пізнавального інтересу, творчої активності студентів, відкриває нові можливості для самонавчання, розширення світогляду, збагачує студентів і викладачів знаннями в опануванні новими методами діагностики та лікування.

Внаслідок загальної комп'ютиризації на сучасного лікаря спрямовується великий потік інформації, який подвоюється кожні 5 -10 років. Темпи старіння інформації також дуже високі. Фахівець, що закінчує навчання у вузі, одержуючи диплом, має знання, які відповідають вимогам сьогодення. Отже, щоб забезпечити підтримання професійної компетентності протягом усього життя, йому необхідно безперервно вчитися.

У зв'язку з тим, що наше життя стрімко рухається вперед значними науковими, технологічними та суспільними переминами, знання лікаря та його практика також переживають